

NANOS

Patient

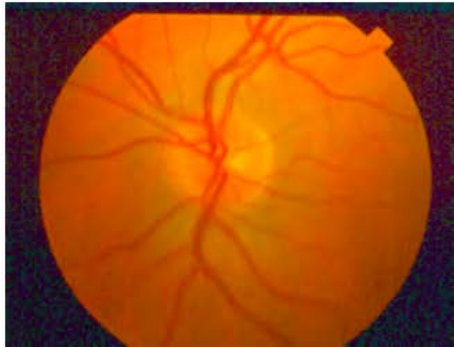
Brochure

Drusen

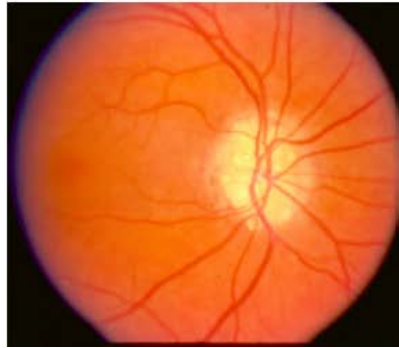
Copyright © 2015. North American Neuro-Ophthalmology Society. All rights reserved. These brochures are produced and made available "as is" without warranty and for informational and educational purposes only and do not constitute, and should not be used as a substitute for, medical advice, diagnosis, or treatment. Patients and other members of the general public should always seek the advice of a physician or other qualified healthcare professional regarding personal health or medical conditions.

Optic Disc Drusen

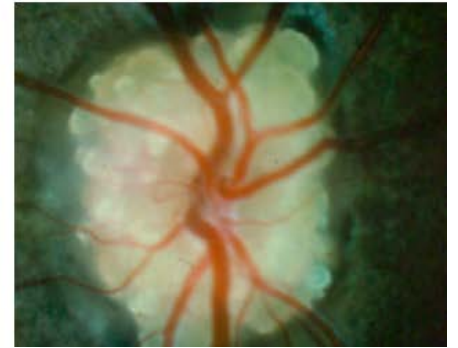
Optic Disc Drusen คือ ภาวะที่มีความผิดปกติของขั้วประสาทตา ที่เกิดจากการสะสมของสารคล้ายโปรตีนที่บริเวณขั้วประสาทตา ในปัจจุบันยังไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริงของภาวะนี้ แต่สมมติฐานเชื่อว่าเกิดจากความผิดปกติของการส่งผ่านสารกลุ่มนี้ของเซลล์ในเส้นประสาทตา

ขั้วประสาทตาปกติ

ขั้วประสาทตาที่มี drusen

ภาพขยายของขั้วประสาทตาที่มี drusen

ขั้วประสาทตาที่มีการสะสมของสารคล้ายโปรตีน (Optic disc drusen) พบได้ประมาณ 1 % ของประชากร พบได้บ่อยในกลุ่มประชากรทางตะวันตก (Caucasians) โดยพบในตาทั้งสองข้างได้ถึง 75 % optic disc drusen อาจถ่ายทอดทางพันธุกรรมแบบเด่น (Autosomal dominant trait) ซึ่งทำให้มีโอกาสพบ optic disc drusen ในบิดา หรือมารดา หรือบุตรของผู้ป่วยได้ด้วย หรือความผิดปกตินี้อาจเกิดขึ้นเองโดยไม่มีประวัติครอบครัวมาก่อนก็ได้

Optic disc drusen มักตรวจไม่พบตอนคลอด หรือกระทั่งตอนวัยเด็ก การสะสมของสารคล้ายโปรตีนนี้มักค่อยๆสะสมเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ และอาจมีแคลเซียมมาสะสมเพิ่มขึ้นด้วย อายุเฉลี่ยที่จะเริ่มตรวจพบ optic disc drusen คือประมาณ 12 ปี โดยส่วนใหญ่จะตรวจพบว่าขั้วประสาทตามีลักษณะผิดปกติ และมีเส้นเลือดแตกแขนงเยอะออกจากผิวขั้วประสาทตา

เมื่อเวลาผ่านไปจะเริ่มมีแคลเซียมมาสะสมเพิ่มขึ้น ทำให้ optic disc drusen เห็นชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ โดยทั่วไปความผิดปกตินี้มักจะไม่พบร่วมกับความผิดปกติของลูกตา หรือความผิดปกติของร่างกายระบบอื่นๆ

ภาพแสดงเส้นเลือดแตกแขนงออกจากขั้วประสาทตาปริมาณมาก

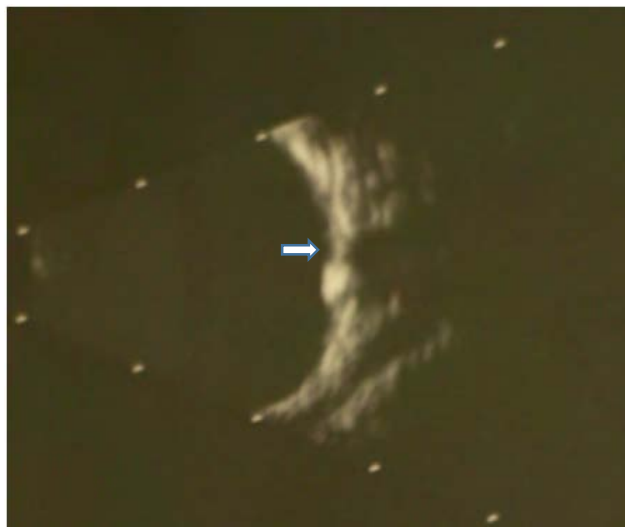
อาการ

Optic disc drusen มักถูกตรวจพบโดยบังเอิญตอนตรวจสุขภาพตา เนื่องจากผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่มีอาการผิดปกติทางสายตาใดๆ แต่ในบางรายอาจมีอาการเห็นภาพมัวหรือดับไปเป็นเวลานานไม่กี่วินาที หรืออาจสังเกตเห็นความผิดปกติของลานสายตาได้เล็กน้อย ในการตรวจตาบางครั้งอาจแยกความแตกต่างของ **optic disc drusen** และภาวะขั้วประสาทตาบวมจากความดันในกระโหลกศีรษะสูง (**Papilledema**) ออกจากกันได้ยาก จึงทำให้ผู้ป่วยอาจถูกส่งตัวไปพบอายุรแพทย์ระบบประสาท ประสาทศัลยแพทย์ หรือแม้แต่ส่งไปพบแพทย์ที่ห้องฉุกเฉินเพื่อประเมินภาวะความดันในกระโหลกศีรษะสูงอยู่เสมอ

การวินิจฉัย

Optic disc drusen อาจฝังตัวอยู่ลึกในเนื้อของขั้วประสาทตา หรืออาจแค่อยู่บนพื้นผิวของขั้วประสาทตา หากตำแหน่งของ **optic disc drusen** อยู่บนผิวด้านๆ จะมีลักษณะเป็นก้อนสีเหลืองวาวๆบนผิวขั้วประสาทตา ซึ่งสามารถตรวจพบได้ง่ายโดยการส่องตรวจตาด้วยเครื่องมือพิเศษ (**Ophthalmoscope**) แต่หาก **optic disc drusen** ฝังตัวอยู่ลึกในเนื้อของขั้วประสาทตา จะทำให้ตรวจตาด้วยวิธีทั่วไปได้ไม่ชัดเจน อาจต้องใช้อัลตราซาวด์เพื่อช่วยในการวินิจฉัย

และหาก **optic disc drusen** มีแคลเซียมมาสะสมจะสามารถตรวจด้วยเครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (CT) ได้ชัดเจน และควรทำการตรวจลานสายตาในผู้ป่วยทุกราย เนื่องจากอาจพบความผิดปกติของลานสายตารอบนอกได้

ภาพอัลตราซาวนด์แสดง **optic disc drusen** ขนาดใหญ่ (ลูกศร)

การพยากรณ์โรค

ผู้ป่วยที่มี **optic disc drusen** ส่วนใหญ่จะมีการมองเห็นและลานสายตาบริเวณตรงกลางเป็นปกติ แต่ ผู้ป่วย 70 % จะมีการสูญเสียลานสายตารอบนอกไปบางส่วน ซึ่งความรุนแรงแตกต่างกันไป ตั้งแต่สูญเสียเพียงเล็กน้อย จนถึงเสียลานสายตารอบนอกอย่างรุนแรง เหลือแค่ลานสายตาตรงกลางลักษณะคล้ายมองลอดอุโมงค์ ดังนั้นควรตรวจติดตามลานสายตาอย่างสม่ำเสมอ ผู้ป่วย **optic disc drusen** อาจมีความเสี่ยงต่อการเกิดการขาดเลือดของขั้วประสาทตาส่วนหน้า (**Non-arteritic ischemic optic neuropathy**), เส้นเลือดดำแขนงย่อยของจอประสาทตาอุดตัน (**Branch retinal vein occlusion**) หรือเส้นเลือดดำใหญ่ของจอประสาทตาอุดตัน (**Central retinal vein occlusion**) ได้

การรักษา

ในปัจจุบันยังไม่มีการรักษาใดที่ได้ผลดี แนะนำให้ใส่แว่นการสูญเสียลานสายตาโดยการตรวจลานสายตาเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ และควรตรวจติดตามการเกิดเส้นเลือดงอกใหม่ใต้ชั้นจอประสาทตา (Choroidal neovascular membrane) ที่บริเวณรอบๆ ขั้วประสาทตา เพื่อใส่แว่นและให้การรักษาได้อย่างทันที่ เพื่อป้องกันการสูญเสียการมองเห็นอย่างเฉียบพลันจากภาวะเลือดออกจากเส้นเลือดงอกใหม่ผิดปกติอื่นๆ

คำถามที่พบบ่อย

ทำไมผู้ป่วยบางคนถึงมี *optic disc drusen*

Optic disc drusen เกิดจากการสะสมของสารคล้ายโปรตีนที่บริเวณขั้วประสาทตา สาเหตุยังไม่ทราบแน่ชัด พบการถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ แต่ในบางรายก็ไม่พบมีประวัติครอบครัวใดๆ

แพทย์ให้การวินิจฉัยภาวะนี้อย่างไร

จักษุแพทย์อาศัยการตรวจเส้นประสาทตาและจอประสาทตาเป็นหลัก อาจใช้เครื่องมือพิเศษช่วยในการวินิจฉัย ได้แก่ การทำอัลตราซาวด์ หรือการตรวจเอกซเรย์คอมพิวเตอร์บริเวณเบ้าตา

ภาวะนี้ (*optic disc drusen*) จะแย่ลงตามเวลาที่ผ่านไปหรือไม่

ขนาดและจำนวนของสารที่สะสมที่บริเวณขั้วประสาทตา (*drusen*) มักจะเพิ่มขึ้นได้ตามอายุ

Optic disc drusen ถ่ายทอดทางพันธุกรรมสู่สมาชิกในครอบครัวหรือไม่

โรคนี้สามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ อาจตรวจพบในสมาชิกครอบครัวที่เป็นญาติสายตรงได้ เช่น บิดา มารดา และบุตร ดังนั้นผู้ป่วยจึงควรพาบุคคลในครอบครัวมาตรวจคัดกรองด้วยเสมอ โดยการตรวจตามักไม่สามารถตรวจพบ optic disc drusen ได้ก่อนอายุ 4 ปี

ผู้ที่มี optic disc drusen ควรแจ้งแพทย์ประจำตัวหรือไม่

ผู้ป่วยควรแจ้งแพทย์ประจำตัวว่ามี optic disc drusen เพื่อให้แพทย์ไม่สับสนกับภาวะชั่วคราวประสาทตาบวมจากสาเหตุอื่น โดยเฉพาะจากภาวะความดันในกะโหลกศีรษะสูง

มีวิธีการป้องกันไม่ให้โรคแย่ลงได้หรือไม่

ในปัจจุบันยังไม่พบวิธีการป้องกันไม่ให้ optic disc drusen ขยายขนาดขึ้น

มีวิธีการรักษาโรคนี้ให้หายขาดหรือไม่

ในปัจจุบันยังไม่มีวิธีการรักษา optic disc drusen

หากไม่มีวิธีการรักษาโรคนี้ ทำไมผู้ป่วยจึงต้องได้รับการตรวจตาอย่างสม่ำเสมอ

เนื่องจากในผู้ป่วยบางรายอาจเกิดเส้นเลือดงอกใหม่ผิดปกติได้ขึ้นจอประสาทตาขึ้นบริเวณรอบๆ ขั้วประสาทตา ซึ่งเส้นเลือดงอกใหม่นี้อาจแตกได้ง่าย จึงควรได้รับการเลเซอร์เพื่อป้องกันภาวะเลือดออกจากเส้นเลือดกลุ่มนี้ การตรวจตาเป็นระยะจึงเป็นการเฝ้าระวัง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงขึ้น นอกจากนี้ผู้ป่วยยังควรได้รับการตรวจลานสายตาเป็นระยะ เพื่อติดตามดูความผิดปกติของลานสายตาจาก optic disc drusen อีกด้วย